

IK BEWEEG, DUS IK BEN

SPAAR ZE ALLE NEGEN, AHK - MIME-OPLEIDING AFSTUDEERKLAS 2008

ANNA VAN DER PLAS

De Gouden Zaal van de Beursschouwburg ziet er uit zoals de naam doet vermoeden: gouden wanden bakenen het toneel af, in plaats van het gebruikelijk zwart van de meeste theaterzalen. Het goud blinkt niet, maar laat de grove structuur zien van de bakstenenmuur eronder. Een beetje versleten, lekker *no nonsense*. Tegen die muren leunen enkele spelers van de afstudeerklas van de mimeopleiding in Amsterdam. Ook zij lijken zich nergens druk om te maken. Hun kleding is eigentijds-sportief met modieuze sportschoenen en idem truitjes. Ze wachten. Anderen komen op met flessen water. Acteurs hebben tegenwoordig vaak dorst tijdens voorstellingen. Het is een van de middelen om het publiek te laten zien dat ze behalve personages óók spelers zijn. Ze spelen weliswaar een rol, maar niet ten koste van alles.

WIR TANZEN!

De mimespelers zijn met z'n achten en niet met negen, zoals de titel *SPAAR ZE alle negen* doet vermoeden. Na de introducerende nonchalante opkomst pakt een van hen de microfoon. Het meisje met donkere krullen heeft een tekst geschreven, vertelt ze aan de zaal, en wil hem graag voorlezen. Het is in het Duits, waarschijnlijk haar moedertaal - die van de actrice, niet die van het personage dat ze zou kunnen zijn. De tekst gaat over identiteit en over het verschil tussen 'ik' en 'jij'. Waar eindigt de één en begint de ander? Een goede vraag voor iemand die juist vier jaar lief en leed gedeeld heeft met de klasgenoten die ze na haar afstuderen moet loslaten voor een eigen carrière. Het uitnodigt uit nog eens goed naar haar medespelers te kijken. Het toneel is hun hangplek waar zwijgzaam gehangen wordt in verbondenheid.

De tekst eindigt met een aankondiging: 'liebe Menschen, wir tanzen!' Het volume van de housebeat wordt opgedraaid en er is geen ontsnappen meer aan. Er wordt gedanst op dreunende bassen. Eerst alleen door een blond meisje in de hoek van het podium, dan ook door de rest. Lange tijd gebeurt er niets anders dan dat. Als het ene nummer is afgelopen, begint het volgende. De spelers dansen bijna drie kwartier aan een stuk, of liever gezegd: ze bewegen. Iedereen heeft zijn eigen beweging die telkens opnieuw wordt uitgevoerd. Het zijn abstracte en repetitieve bewegingen die, samen met de snoeiharde muziek, als mantra's fungeren en de spelers in een soort trance brengen. Het is fascinerend om te zien en buiten mijn eigen verwachting om blijf ik geboeid kijken naar de rood aangelopen hoofden en bezwete oksels. Waarom eigenlijk? En wat maakt deze groep springende mensen eigenlijk tot een voorstelling?

De fysieke uitputting die duidelijk zichtbaar is, kan alleen maar van de spelers zelf zijn. Het zijn tenslotte hun lichamen die daar onophoudelijk op en neer gaan. Maar het gebeurt voor het oog van een publiek, dat een ticket gekocht heeft en bereid is te kijken en te wachten op wat gaat komen. Alleen al deze randvoorwaarde zou het tot een voorstelling kunnen maken. Dan ontstaat er na een tijd iets dat zowaar op een *mise-en-scène* lijkt. In de dansende groep vormt zich plotseling een paar. Ze kussen, hij draait zich weg en danst verder, zij blijft even in gedachten verzonken. Er volgen nog kleine *scènetjes*, twee spelers zetten zich langs de kant en drinken van het water. Een op het zicht onbenullig dialogje wordt overstemd door de muziek. Iemand trekt zijn shirt uit en danst verder met ontbloot bovenlijf. De kleine interventies geven persoonlijke identiteit aan de leden van de massa. Er ontstaan verhalen. Er is theater. De vierjarige mimeopleiding aan de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten is niet voor niets binnen de theateropleiding ondergebracht. De studenten worden opgeleid tot 'spelers met een sterk fysiek bewustzijn' en geenszins tot mimespelers in de klassieke zin van het woord, noch tot dansers.

Maar *SPAAR ZE alle negen* afdoen als een voorstelling waar een uurlang ritmisch bewogen wordt op keiharde housemuziek, afgewisseld met korte scènes, doet onrecht aan het concept. Het concept dat zich langzaam openbaart naarmate de voorstelling vordert en er hier en daar iemand kort stilhoudt om op adem te komen. De minimalistische handtekening van regisseuse Lotte van den Berg, die instond voor de eindregie, is voelbaar: De keren dat de spelers elkaar even tegenkomen op de vloer vestigt op den duur vooral aandacht op het feit dat er tussen de interventies door juist géén onderling contact is. 'Wir tanzen', het wordt nog een paar keer wanhopig schreeuwend door het meisje met de microfoon herhaald, maar toch danst iedereen alleen. Een groep van enkel individuen, een van de tekenen des tijds. Niet alleen veel jongeren zijn op zoek, ook volwassenen missen steeds vaker menselijk contact, vriendschap en steun. De voorstelling sluit aan bij de eenentwintigste eeuw waar mensen niet meer vanaf hun geboorte bij een bepaalde kerkgemeenschap of sociale klasse horen. Alles is maakbaar en bespreekbaar, en daardoor soms ongrijpbaar en onhoudbaar.

WE LOVE YOU Hardcore

Dan is het stil. Vermoeide lichamen laten zich op de grond vallen. Er worden tomaten gegeten om aan te sterken, een fles water wordt over het hoofd uitgegoten. Een jongen haalt zijn gitaar en speelt een melig liefdeslied. Hij heeft de aandacht van het meisje dat hij eerder kuste. Dan zegt ze: 'Jongens, ik hou zo ontzettend veel van jullie allemaal.' Gegrinnik op het toneel en in de zaal. Ineens gaat de voorstelling niet meer over wereldomvattende beschouwingen over de zoektocht naar identiteit en de wens ergens bij te horen. Met die ene uitspraak gaat het ineens alleen nog over de spelers zelf, over de acht mensen die op het toneel staan. Of liever, over de negen die de voorstelling maakten, als afstudeerproject voor de opleiding waar ze vier jaar lang op elkaar waren aangewezen. Waar ze elkaar nodig hadden, van elkaar hielden en elkaar bij momenten ongetwijfeld ook gehaat hebben. Wie zijn ze voor elkaar geweest en wie zullen ze straks worden? *SPAAR ZE alle negen* is een afscheid. Nog één keer samen en dan de echte (theater)wereld in, weg uit de beschermende opleidingscocon. Het is niet ondenkbaar dat deze groep samenblijft, maar het 'wij gevoel' zal hoe dan ook aangetast worden door de realiteit buiten de deuren van de opleiding.

De studenten kozen er zelf voor om Lotte van den Berg te vragen als eindregisseur. Vermoedelijk heeft juist haar bijsturing van hun eigen basismateriaal de voorstelling tot grotere hoogtes gebracht. Het complete concept en de mooie spanningsboog - het werk van een getrainde regisseurhand - vallen des te meer op binnen de context van Bâtard Festival. Veel producties die op het jaarlijkse festival voor jonge makers getoond worden, vertonen een prille kwetsbaarheid. De meeste concepten zijn sterk en de kwaliteit van de beginnende kunstenaar voelbaar, maar vaak loopt de uitvoering er iets op achter. *SPAAR ZE alle negen* is een af product, een blinkende diamant tussen de nog ongepolijste collega-edelstenen. Er is niets op tegen, want ook de keuze voor de juiste coach, coproducent of werkplaats is een belangrijk onderdeel van het leer- en maakproces. Deze mimeklas heeft, toevallig of niet, de juiste eindregisseur met het juiste materiaal in contact gebracht.

Een kampvuurachtige samenzang luidt het einde in: 'We love you hardcore, we love you hardcore, we love you hardcore, hardcore we love you'. Wat bezielde de spelers om te kiezen voor zo'n afstudeervoorstelling? Het is een gedurfd visitekaartje, want met het oog op de toekomst had men wellicht beter ingezet op individuele kwaliteiten, dan op de encenering van een collectief gevoel. Of toch niet, want dat ze kunnen spelen, bewijst hopelijk het deze zomer verkregen diploma. De voorstelling bewijst dat de nieuwe lichtung mimespelers het lef heeft een statement te maken naar de theaterwereld vol geldingsdrang. Waar er zoveel moet om het te kunnen maken. In *SPAAR ZE alle negen* moest het vooral over henzelf gaan. En daarmee gaat het over zoveel meer.

Gezien op 25 oktober 2008 tijdens Bâtard Festival in Beursschouwburg, Brussel.

Steunpunt voor de Podiumkunsten, i.s.m. Vlaams-Nederlands Huis deBuren, Urbanmag* en Het Theaterfestival. En met steun van een aantal partners uit de podiumsector. Lees meer op www.vti.be/corpuskunstkritiek

De teksten van het Corpus Kunstkritiek vallen onder de licentie [Creative Commons Attribution-Noncommercial-No-Derivative Works 2.0 Belgium](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/be/), wat betekent dat de teksten verspreid, maar niet veranderd mogen worden. Elke vorm van verkoop of betalende distributie is apart te onderhandelen, contacteer VTi.